

Kurhannik *Buteo rufinus*

Status. Regularnie przelotny i wyjątkowo zimujący. Do roku 2020 obserwowany 54 razy w łącznej liczbie 55 osobników.

Środowisko. Obserwowany głównie na rozległych, otwartych terenach: pola, łąki, a także sporadycznie przelatujący nad miastami.

Kurhannik *Buteo rufinus* (fot. M. Rycak)

Zmiany częstości pojawów. W XIX wieku przypuszczalnie nie był obserwowany, ponieważ nie wymienia go Taczanowski (1882, 1888). Po raz pierwszy w regionie wykazany był dopiero w XXI wieku: 16-28 VII 2006 w dolinie Bzury w Krzyżanowicach przebywał prawie dorosły osobnik, który został sfotografowany (K. i T. Musiał i in.).

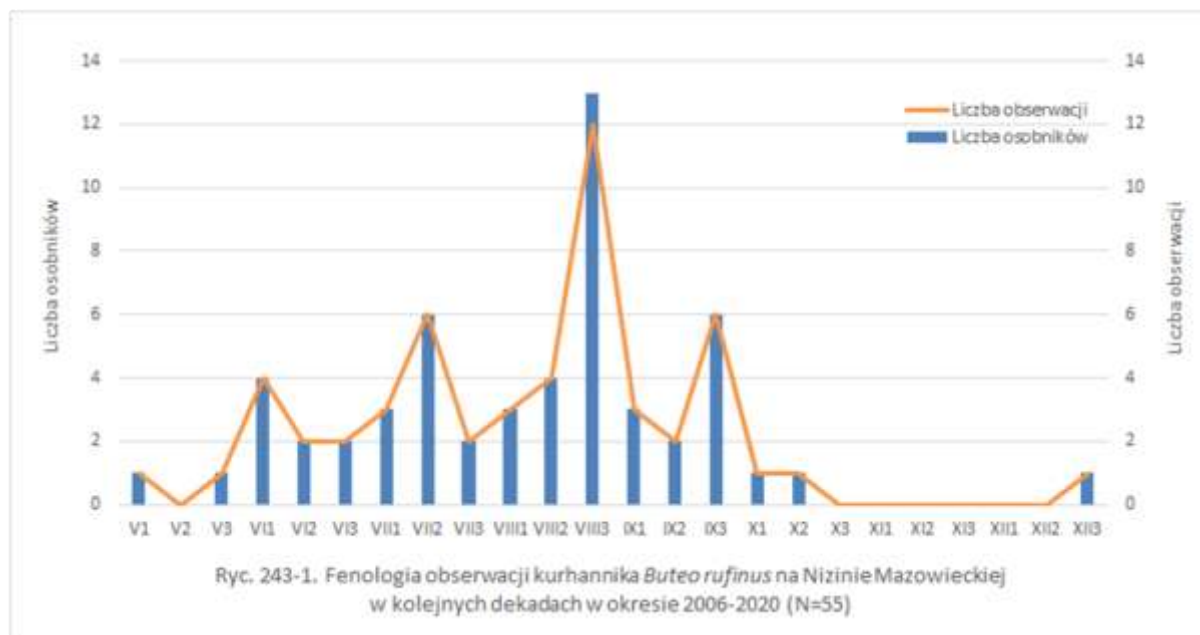
W latach 2007, 2010, 2011 i 2014 dokonano pojedynczych obserwacji, a częściej widywano kurhannika w latach: 2012 - 4 razy, 2013 - 5 razy, 2015 - 12 razy, 2016 - 7 razy, 2008 i 2017 – po 2 razy i 2018 - 3 razy, 2019 i 2020 – po 7 razy.

Przyczyny zmian częstości pojawów. Wyraźny wzrost częstości spotkań kurhannika był spowodowany zarówno coraz większą aktywnością obserwatorów terenowych, jak i

ekspansją w Europie południowo-wschodniej, zwłaszcza na Ukrainie, Mołdawii i w Rumunii (Keller i in. 2020).

Wędrowniki. W okresie wiosennym (marzec-czerwiec) zalatywał znacznie rzadziej niż latem (lipiec-sierpień) oraz jesienią (wrzesień-październik) - odpowiednio: 10, 30 i 13 obserwacji. Zimą stwierdzony był tylko raz (ryc. 243-1).

Kurhanniki obserwowano w okresie 4 V – 26 XII.

Wiosenne zalatywanie rozpoczynało się w maju, a najwcześniejsze stwierdzenie było dokonane 4 V 2013 – 1 im. w dolinie Słudwi pod Złakowem Kościelnym (Ł. Matyjasiak). Kolejnej obserwacji dokonano 31 V 2018 – 1 im. w Wierchowiznie pod Chorzelami (M. Murawski). W czerwcu kurhanniki obserwowano zaskakująco często, bo aż 8-krotnie, w tym najpóźniej 25 VI 2020 na Bagnie Pulwy (M. Rycak).

Okres przebywania. Tylko raz zarejestrowano długi pobyt młodego ptaka w dolinie Przysowy, gdzie był wielokrotnie fotografowany w dniach 2-23 VI 2016 (R. Klimczak).

Przelot jesienny był znacznie rozciągnięty w czasie i przebiegał pomiędzy 8 VII a 20 X. Najwcześniejszej obserwacji dokonano 8 VII 2016 – 1 os. w dolinie Bzury pod Kterami przebywający do 11 lipca (T. Janiszewski). Ponadto do wczesnych pojawów jesiennych zaliczyć należy obserwacje: 9 VII 2013 na skraju doliny Liwca pod Szydłówką - kurhannik tokujący razem z myszołowem *Buteo buteo* (Dombrowski 2014) oraz 10 VII 2020 pod Marianką (P. Dębowski i J. Matusiak). Najwięcej ptaków stwierdzono w 3. dekadzie sierpnia: łącznie 13 ptaków w 12 spotkaniach (ryc. 243-1).

Najpóźniejsze było stwierdzenie ptaka 20 X 2019 w dolinie Bzury pod Chruślinem (A. Gałązka - Gogołek i T. Gogołek). Ponadto w dniach 29 IX - 1 X 2017 obserwowano kurhannika w dolinie Bugu koło Wólki Somiankowskiej (M. Twardowski).

Okres przebywania: Ptaki przebywały na ogół jeden dzień, rzadziej 3 dni, a wyjątkowo długi był okres przebywania jednego ptaka w dniach 21 VIII - 12 IX 2015 pod Wierzbowem w gminie Iłowo-Osada (P. Szczypiński, P. Pagórski) oraz 17 - 24 VII 2020 koło Bogurzynka (R. Adamiak, K. Antczak) i 29 VIII - 4 IX 2020 pod Radzynie Podlaskim (A. Gołowski i in.).

Stadność. Niemal wszystkie obserwacje dotyczyły pojedynczych ptaków, a tylko raz widziano 2 ptaki (ad i im.) 23 VIII 2012 koło wsi Chromna pod Siedlcami (A. Dombrowski).

Zimowanie. Jeden osobnik przebywał na rozległych polach koło Korytnicy pod Węgrowem w dniach 26 XII 2020 – 15 I 2021 (S. Turowski). Przypuszczalnie tego samego osobnika ponownie obserwowano koło wsi Komory w dniu 14 III 2021 (A. Parapura).

Streszczenie. **Regularnie** przelotny i wyjątkowo zimujący. Do roku 2020 obserwowany 54 razy w łącznej liczbie 55 osobników. W okresie wiosennym (marzec-czerwiec) zalatywał znacznie rzadziej niż latem (lipiec-sierpień) oraz jesienią (wrzesień-październik) - odpowiednio: 10, 30 i 13 razy. Zimą stwierdzony był tylko raz.

Andrzej Dombrowski i Rafał Kuropieska

Literatura.

Taczanowski W. 1882. Ptaki krajowe, Kraków.

Dombrowski. A. 2014. Obserwacja tokującego kurhannika *Buteo rufinus* na Nizinie Południowopodlaskiej. Kulon 19: 109-111.

Jabłoński B. 1964. Materiały do awifauny wschodniej części Niziny Mazowieckiej. Ptaki okolic Klembowa, pow. wołomin, Acta orn. 8, 1: 1-66.

Keller V., Herrando S., Vorisek P., et al (ed.). European Breeding Bird Atlas 2. Distribution, Abundance and Change. European Bird Census Council & Lynx Edicions, Barcelona.